

Alapítvány a könyvtárért: közgyűjteményi forrásteremtés civil eszközökkel

Tanulmányom célja annak megvilágítása, hogy a jelenlegi gazdasági keretek között milyen útfajta lehetnek a könyvtárak – rendszerint igen feszes – fenntartói költségvetését kiegészítő külső (jótékonyági vagy támogatói) források bevonásának. Ennek érdekében röviden áttekintem két, nemzetközi szinten mértékadó könyvtár, a New York Public Library és a British Library gyakorlatát, majd részletesen kifejezem – a 2015-ben alapításának tizedik évfordulóját ünneplő – Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2012-től napjainkig terjedő, hazai viszonylatban modellértékű tevékenységét és elért eredményeit.

Adni (és kapni) jó

„A könyvtárügyben az adományozás magánszemélyek és vállalkozások önkéntes, humanitárius és etikai motivációk által keltett tevékenysége. Sok országban elismerést vált ki, ha valaki pénzt fektet a kultúrába; az adományozóról a könyvtárak gyakran állományokat vagy magát a könyvtárat nevezik el. Nevük megörökítése a mecénások újabb nemzedékének lehet vonzó. A nem kereskedelmi intézmények küldetésük és stratégiai terveik teljesítéséhez különböző pénzügyi forrásokat használhatnak. A fundraising (szponzori pénzek keresése és használata), a vezetés és a marketing viszonylag új iránya bekerült a könyvtári gyakorlatba” – tartják már tőlünk keletebbre, az orosz könyvtárügyben is.¹

A nyugati országokban, illetve a tengerentúlon a mindennapokba beépülve köztudottan komoly hagyományokkal bír a jótékonykodás. Az Amazon keresve – évtizedekre visszamenőleg – több kötetet is kínálnak a könyvtári forrásbevonás témakörében, például:

- Wood, M. Sandra: *Successful Library Fundraising: Best Practices*. Lanham. Rowman & Littlefield Publishers, 2014. 208 p. ISBN 978-1442231696 (Best Practices in Library Services)
- *Fundraising for Libraries: How to Plan Profitable Special Events*. Ed. by Scott C. Stevenson. Hoboken. Jossey-Bass (Wiley), 2013. 59 p. ISBN 978-1118690499
- Swan, James: *Fundraising for Libraries: 25 Proven Ways to Get More Money for Your Library*. Chicago. Neal-Schuman Publishers, 2002. 409 p. ISBN 978-1555704339 (How-To-Do-It Manuals for Libraries, 120.)

- *Library Fundraising: Models for Success*. Ed. by Dwight Burlingame. Chicago. American Library Association, 1995. 95 p. ISBN 978-0838906576

A könyvtár- és információtudomány vezető nemzetközi bibliográfiai referáló adatbázisában, a ProQuest szolgáltatotta LISA-ban (Library and Information Science Abstracts)² keresve a „fundraising” tárgyszóra 415 tudományos folyóirat-cikk rekordja jelenik meg 1975-től napjainkig. Jellemző kapcsolódó tárgyszavak (az előfordulások sorrendjében), melyek magukért beszélnek, s akár egy külön kutatás kiindulópontjai is lehetnének: *library management, public libraries, USA, finance, organization, academic libraries, university libraries, friends of the library, donations, surveys, cooperation*. Ugyanezt elvégezve az EBSCO által forgalmazott LISTA-ban (Library, Information Science & Technology Abstracts)³ 251 találatot kaptunk 1983-tól. A kötődő tárgyszavak is hasonlóak: *library finance, academic libraries, United States, charitable uses, trusts & foundations, Great-Britain, nonprofit organizations, public libraries*.

Az Amerikai Könyvtári Szövetség (American Library Association – ALA) internetes oldalain külön *Library Fundraising*⁴ módszertani útmutató és folyamatosan aktualizált annotált bibliográfia nyújt bőséges szakirodalmi muníciót:

- Professional Tips Wiki page on fundraising;
- Library Fund Raising: A Selected Annotated Bibliography (ALA Library Fact Sheet 24).

Az elmélet után a praktikumra rátérve, a New York Public Library (NYPL) pénzügyeit vizsgálva 2014-es, TMT-beli elemzésemben jeleztem: „a NYPL honlapján aláírásgyűjtést célzó figyelemfelhívás

fogad, melynek címzettjei a város vezetői. A közleményből kitűnik, hogy az elmúlt hat évben tizenegyszer kurtították meg a könyvtár költségvetését, miközben egyre nőnek az intézmény szolgáltatásai iránti igények: «több könyv, több számítógép, több rendezvény és hosszabb nyitva tartás.» A könyvtár – mint New York-iak millióit összetartó «szövet» – ezért méltó finanszírozást érdemel. Ennek hatására a jövő évi önkormányzati (fenntartói) források megállapítása előtt kampányba kezdett a könyvtár a döntéshozók befolyásolására.¹⁶

Az eltelt esztendőben, a lüktető metropoliszban sem sokat változott a helyzet: a könyvtár költségvetésének megkurtítása miatt ismét aláírásgyűjtő kezdeményezésbe botlunk a NYPL honlapján (1. ábra), melynek célja ugyancsak a városházi döntéshozók befolyásolása, lobbizás a fenntartói források növeléséért. Az indok továbbra is az, hogy az elmúlt évtizedben közel 20%-kal kevesebb önkormányzati dollárral gazdálkodhatott a könyvtári hálózat, és a foglalkoztatottak száma is nagyjából ezer fővel csökkent. Ezzel szemben 34%-kal többet kölcsönöznek a használók, a könyvtári foglalkozások és rendezvények száma megduplázódott, s a New York-i gyűjteményekbe többen látogatnak,

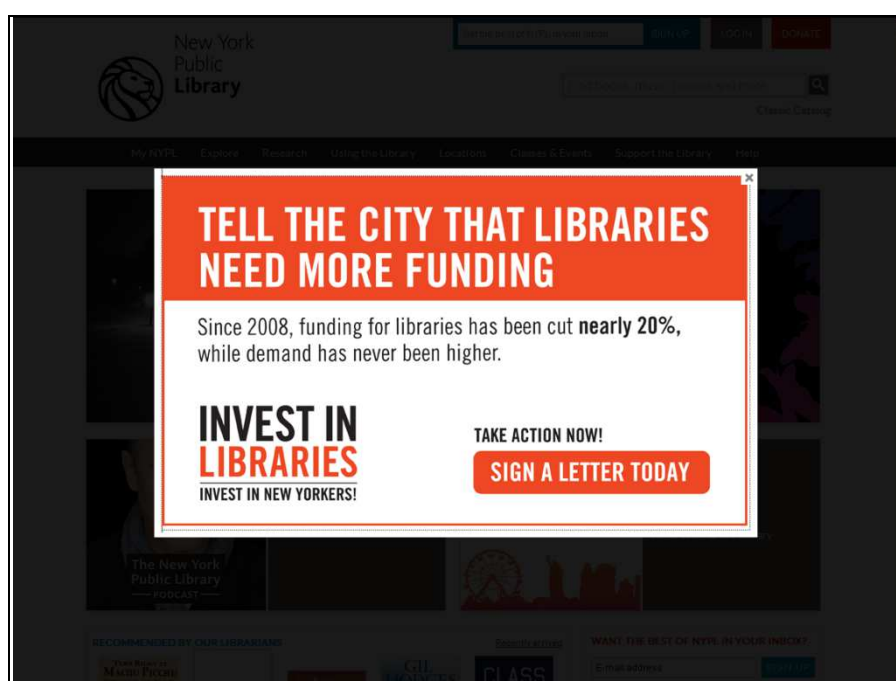
Kiszl P.: Alapítvány a könyvtárért: közgyűjteményi ...

mint a helyi sport- és kulturális eseményekre együttvéve.

Kevesebből többet! A könyvtárak piacgazdasághoz való kényszerű alkalmazkodását mindenütt felismerték, a világ legtöbb részén a könyvtáros munkájához szervesen hozzátartozik a külső források bevonása utáni küzdelem, hol igen kifinomult és bejáratott eszközökkel, hol pedig még viszonylag kezdetleges akciókkal – a történelmi tényezőktől, valamint a gazdasági adottságokból és a társadalmi berendezkedéstől függően.

A nagyok példája

Látható, hogy a *fenntartó* által biztosított összegek még az Amerikai Egyesült Államokban sem elegendők az *ideális* könyvtári működéshez, az intézményeknek (könyvtártípustól függetlenül) *ki kell egészíteniük költségvetésüket* saját – akár vállalkozási – bevételekkel és adományokkal, szponzori támogatásokkal vagy önkéntes munkával. Tekintjük ezért át egy nemzetközileg is mértékadó *köz-könyvtár* és egy vitathatatlan igazodási pontnak számító *nemzeti könyvtár* gazdag hagyományú, jótékonykodásra buzdító gyakorlatát.

1. ábra A New York Public Library költségvetés-csökkentése elleni 2015. évi kampány egyik arculati eleme
Forrás: <http://www.nypl.org>

New York Public Library

A TMT tavaly szeptemberi számában az alábbi gondolatokkal méltattam a NYPL komplex forrás-szerző tevékenységét: „A külső források bevonására rendkívül intenzív tevékenységet folytat az intézmény, mely nemcsak abban merül ki, hogy honlapjának minden oldalán – közvetlenül a «Log in» mellett – megtaláljuk a bankkártyás (adómentes) adománygyűjtő felületre irányító «Donate» feliratot, hanem az amerikai kulturális szokásokhoz szervesen hozzá tartozó «fundraising» szervezését – magyar viszonylatokban szokatlanul – professzionális szinten űzi. Ennek egyik eleme a «Friends of the New York Public Library», azaz «a könyvtár baráti köre» mozgalom. A zártkörű rendezvényeken való részvételen túl számos egyéb kedvezményre is jogosító – pénztárcától függő tagsági szintű – szponzoráció komoly bevételi forrás az intézmény számára. Ezen kívül mód van egy-egy konkrét gyűjtemény célzott megsegítését biztosító rendszeres támogatások adományozásá-

ra, melynek mértéke minimum 5 dollár/hó (Monthly Giving). 25 dollártól felfelé pedig adományunkkal megemlékezhetünk egy neves családi eseményről vagy akár köszönetet mondhatunk kollégáknak, melyért cserébe a könyvtár személyre szóló, elegáns kártyát küld az érintettnek (Honor and Memorial Gifts). Látható, hogy a NYPL gyakorlatában a bevételszerzésre rendkívül átfogó rendszert működtetnek, mely esetenként akár 5 millió dolláros adományt is eredményezhet. A támogatók listája – sávosan, a szponzoráció összegétől függően – teljes körűen megtekinthető a könyvtár éves jelentéseiben. Tapasztaltam azt is, hogy a nagyobb tételeknél – tiszteletből és köszönete jeléül – akár egész épületek vagy gyűjtemények elnevezésére is hajlandó a könyvtár: léptenyomon személynevekbe botlunk (szó szerint, mert gyakran a padlón is feliratok találhatók) az épületek bejárásakor.⁶ Az aktuális támogatási lehetőségek összefoglalását a városi közkönyvtár rendkívül informatív és áttekinthető honlapja (2. ábra) segítségével ehelyütt is érdemes megtenni:

2. ábra A New York Public Library támogatására ösztönző webes megjelenés

Forrás: <http://www.nypl.org>

Kiszl P.: Alapítvány a könyvtárért: közgyűteményi ...

- *Become a Member*
Támogatói tagság 25-től 25 000 amerikai dollárig, mely feljogosít különleges eseményeken – vezetett épületbejárásokon, kiállításokon, könyvbemutatókon, gálaműsorokon stb. – történő exkluzív részvételre.
- *Donate*
Eseti és rendszeres pénzbeli adományok.
- *Volunteer*
Önkéntesség: a cikk írásának idején például napi 2 óra aláírásgyűjtés a könyvtár költségvetésének emelése érdekében.
- *Spread the Word*
A NYPL hírlevele felhasználásával könyvtári információk terjesztése közösségi csatornákon (pl. Facebook, Twitter), videomegosztókon (pl. iTunes, Youtube), azaz önkéntes pr-tevékenység folytatása.
- *Attend a Benefit Event*
Tematikus (pl. irodalmi, pénzügyi, családi) szponzori rendezvények (reggelik, ebédek, vacsorák) látogatása.
- *Honor and Memorial Gifts*
A könyvtár támogatása tiszteleti kártya ajándékozásával.
- *Shop at the Library*
Vásárlás a NYPL üzletében.
- *Get a Library Card*
Könyvtártagság váltása. A New Yorkban élő és dolgozó, adófizető vagy tanuló állampolgárok ingyenesen látogathatják a könyvtárat, de a té-

rítésmentes olvasójegy igénylése is igazolhatja az intézmény iránti elkötelezettséget.

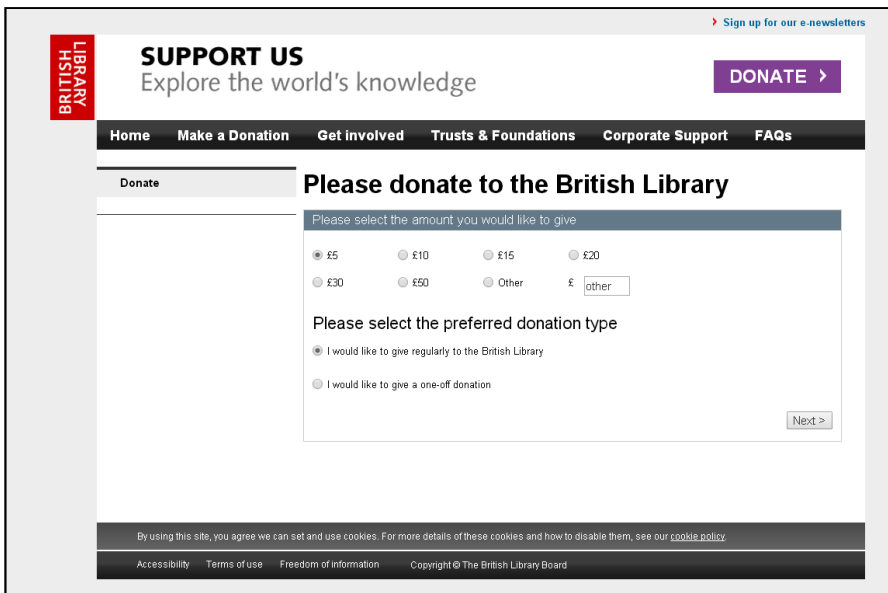
- *Donate Books & Materials*
Könyv- és dokumentumadományok, hagyatékok szabályzatban körülírtak szerinti fogadása.

Fő szabályként az adományozókat meg kell győzni azzal, hogy a befolyt összegeket nemes célra fordítják és közkönyvtárról lévén szó, azok széles befogadói körhöz elérnek. A NYPL ezzel sincs gondban, hiszen nemcsak a második legnagyobb nyilvános könyvtár az Egyesült Államokban, hanem az egyetlen oktatási és közösségi funkciókkal felruházott, ingyenesen elérhető közintézmény valamennyi korosztály számára New Yorkban. Néhány kiemelt – támogatásra szoruló – projekt:

- *Literacy Training* (írásai és olvasási készségek fejlesztése);
- *Job Services* (álláskeresési szolgáltatások);
- *Teen Programs* (fiataloknak szóló programok).

British Library

A 150 milliós állományt birtokló, így a restaurálás, a kiállítások vagy éppen a digitalizálás vonatkozásában forrásokat örömmel fogadó brit nemzeti könyvtár adatokban bővelkedő, mintaszerű világhálós arcán – felül, a jobb oldalon – ugyanúgy megtaláljuk a „Donate” menüt (3. ábra), ahogy a NYPL esetében. Itt is alkalmunk nyílik egyszeri vagy rendszeres jótékonykodásra, melynek a legkisebb felajánlási limitje 5 angol font.

3. ábra A British Library online pénzadományozási felülete

Forrás: <https://support.bl.uk/Donate>

A *British Library* (BL) támogatási rendszerében négy fő szintet különböztethetünk meg, melyek igazodnak a bibliotéka értékőrző funkciójához:

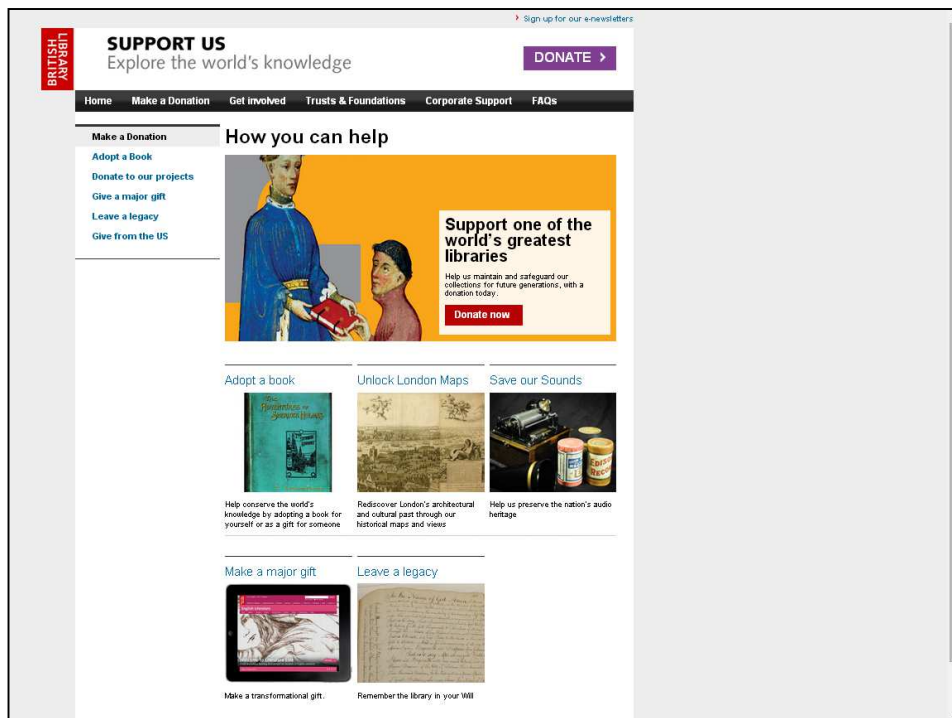
1. *Make a donation* (adományozás, ld. 4. ábra)
  - Könyvek örökbefogadása (klasszikus – állandó – címek és szezonális ajánlatok az eddigi örökbefogadók listájával);
  - Hozzájárulás aktuális projektekhez (pl. a *III. György* királyhoz kötődő londoni térképek digitalizálásához szükséges 100 000 angol font 8,36%-át gyűjtötték eddig így össze);
  - Nagy adományok (pl. az idén 800 éves *Magna Chartából* két példányt is birtokol a BL, a jubileumi kiállítások költségeihez és az állagmegóváshoz minimum 1000 angol fonttal adakozók egyéni vezetéssel tekinthetik meg a neves kéziratot);
  - Végrendelkezés (az elhunyt akaratának megfelelően a BL igyekszik mindent elkövetni az állományok egyben tartásáért).
2. *Get involved* (támogatás)
  - Támogatói tag (1500, 5000, 10 000 angol font ellenében részvétel számunkra szervezett szakértői előadásokon, kiállításokon, egyéni tárlatvezetés és konzultációs alkalmak a gyűjteményi kurátorokkal, betekintés

a könyvtár szakmai háttér munkájába, szolgálati területeibe és érdeklődésre számot tartó egyéb tevékenységeibe), fiatal támogató (évi 500 angol fonttól a 40 év alatti korosztálynak megfelelő programok);

- Baráti társaság (az 1989-ben alakult kör 3000-nél is több tagot számlál, akik számos kiváltságban részesülnek, pl. csoportos VIP-vezetés, ingyenes kiállításlátogatás, hírlevelek, zártkörű klubszoba, kedvezményes vásárlási lehetőségek, mindez 50-től 975 angol font éves díj ellenében, több fokozatban az adott szinthez járó szolgáltatással).

3. *Trust and foundation* (jótékonyági kooperáció)
  - A BL várja alapítványok és jótékonyági alapok együttműködését, amely olyan sikereket hozhat, mint például az unikális görög kollekciónak feldolgozása és digitalizálása (a *Stavros Niarchos Alapítvány* közreműködésével és 65 000 angol font támogatás gyűjtésével).

4. *Corporate support* (szervezeti támogatás)
  - Kiállítások szponzorálása, vállalati kapcsolatok (pl. programok szervezése, helyszín biztosítása).

4. ábra A *British Library* honlapjának adományozásra buzdító oldala

Forrás: <http://support.bl.uk/Page/Ways-you-can-help>

1979 óta működik a könyvtár amerikai adományokat fogadó – adómérséklést is lehetővé tevő – szervezete (*American Trust of British Library*), amely 100-tól 5000 amerikai dollárig határozta meg tagsági díjait és a különböző sávokhoz járó jogosultságait.

Egyetemi Könyvtár

Az *Egyetemi Könyvtár* (EK) a 16. század második felétől – idén 454. éve – szisztematikusan gyarapított és folyamatosan működő gyűjtemény másfél milliós állományával a *nemzeti kulturális örökség* része, de nemzetközileg is ismert és elismert. A számos világritkaságot (közülük 185 kódexet – ebből 14 korvinát –, illetve 1200 ősnymtatványt, 11 000 antikvát, 16 500 barokk kötetet és 75 000 18. századi könyvet) őrző gyűjtemény *nemzetgazdasági szempontból* is kiemelt jelentőségű, fokozottan védendő. Az ország első nyilvános könyvtárpalotája ugyanígy az egyetem büszkesége, az eredetileg is könyvtár céljára emelt műemléképület nemzetközi viszonylatban is kuriózumnak számít.

Az 1561-ben alapított Egyetemi Könyvtár pótolhatatlan *szolgáltató központja* az egyetemnek, nélkülözhetetlen és hasznos partnere mind a nyolc karnak, az intézmény összes polgárának, oktatójának, kutatójának, hallgatójának, az *Egyetemi Könyvtári Szolgálatnak* (EKSZ), valamint *nyilvános könyvtári státuszából* fakadóan a legszélesebb körű könyvtárhasználói körnek.

Szögi László történész és levéltáros⁸ 2013. június 30-án történt nyugdíjba vonulásával, 18 éves könyvtári főigazgatói (és emellett levéltár-igazgatói) ciklusának lezárultával⁹ *jelentős változások* zajlottak és zajlanak most is a *Kálóczi Katalin* (2013. július 1. – 2015. április 30. között megbízott, 2015. május 1-jétől pályázat útján 5 évre kinevezett) főigazgató által vezetett intézményben.¹⁰

Ennek előszeleként – *Mezey Barna*, az *Eötvös Loránd Tudományegyetem* (ELTE) rektora indítványára – 2013 márciusában felállították az *Egyetemi Könyvtár helyzetével kapcsolatos stratégiai bizottságot*, mely az egyetemvezetésnek készített javaslata alapján az *ELTE karai számára nyújtott szolgáltatások és a muzeális gyűjteményi funkciók* fejlesztése kívánatos. Az EK az EKSZ részeként,¹¹ a tudományos, kutatásszervezési és innovációs rektorhelyettes (jelenleg *Frei Zsolt* egyetemi tanár) szakmai felügyelete alatt működik.¹² Az EKSZ operatív testülete a *Könyvtári Tanács*, mely javas-

lattevő, véleményező és ellenőrző jogokkal rendelkezik.¹³

A könyvtár gazdálkodásáról

A stratégiai bizottság létrehozásának egyik nyomós oka, hogy a 2013-ra bekövetkezett súlyos elvonások miatt – a 2009. esztendő t bazisként figyelembe véve – megközelítően *40%-kal csökkent az Egyetemi Könyvtár költségvetése*, s ezzel párhuzamosan megindult az intézmény szerepének újragondolása, mely ma is tart.¹⁴

„Naivitás lenne azonban azzal számolni, hogy a deklarált egyetemi könyvtári források a közeljövőben drasztikusan bővülni fognak, így maximum a mostani költségvetési kondíciók szinten tartását, kellően megalapozott célfeladatok központi finanszírozását, a pályázati források hatékonyabb bevonását és a saját bevétel fokozását lehet elérendő teljesítésként kitűzni. A költségek csökkentésére nem kínálkozik alternatíva, amennyiben az Egyetem továbbra is központi könyvtáraként, az EKSZ szolgáltatójaként kívánja fenntartani az intézményt, elvárva a nyilvános könyvtári feladatok teljesítését, a dokumentumállomány – közülük is kiemelve a muzeális értékek – szakszerű őrzését, feltárását és szolgáltatását, a műemléki könyvtárpalota üzemeltetését, állagmegóvását, kulturális és közösségi csomópontként való működtetését, valamint egyéb kapcsolódó (ad-hoc jellegű és projekt-) feladatok ellátását” – írtam le 2013 nyarán.¹⁵ Az átstrukturálódási támogatás és a rendkívül fegyelmezett gazdálkodás eredményeképpen 2013-ban sem állt elő hiány, sőt a 2014. évet is pénzügyileg ugyan *stabilan*, de nagyszámú *részmunkaidős dolgozóval*, üzemeltetési és szakmai *feladatainak minimális szinten* tartásával élte meg az intézmény. Pozitív fejlemény, hogy a 2015-ös költségvetés szerint az Egyetemi Könyvtár 2014-hez képest több mint 10%-os *növekménnyel* számolhat. 2015 tavaszán *félszázan járnak az EK-ba dolgozni* (ebből: 29 könyvtáros, 4 könyvtári aszisztens, 2 igazgatási ügyintéző, 2 könyvkötő-restaurátor, 13 gazdasági és üzemeltetési munkatárs), s közel *20 a betöltetlen álláshelyek száma*. Az idei esztendőben mérföldkő lenne a 6 órában foglalkoztatottak jelentős részét teljes munkaidőssé fejleszteni.¹⁶

Az EK-ról szólva is le kell szögezni, hogy egy közgyűjtemény *hatékonyága* vagy *hasznossága* a társadalom érdekeinek kielégítésében, a közjó elősegítésében és a küldetésének megfelelő célok elérésében határozható meg. A könyvtár *nem ön-*

fenntartó és profittermelő vállalkozás, lehetőségei korlátozottak, saját bevételét csak egy bizonyos határon belül képes növelni.

Nem kétséges, hogy az eddig bemutatott, általánosnak tekinthető (hazai és nemzetközi külső) környezeti tényezők és a sajátos intézményi (belső) körülmények között a *civil források* igénybevétele, a napi működés segítésére mindinkább fokozni kell az Egyetemi Könyvtárhoz kapcsolódó *alapítvány* tevékenységét, a jótékonykodás előmozdítását.

Egyetemi Könyvtárért Alapítvány

A 2005-ben létrejött *Egyetemi Könyvtárért Alapítvány (EKA)* alapító okiratában megfogalmazott célja „*az ELTE Egyetemi Könyvtár rendeltetésével összhangban a könyvtár szellemiségének fejlesztése, technikai színvonalának korszerűsítése, állományának védelme és gondozása, szolgáltatásainak bővítése, minőségi emelése, közönség- és partnerkapcsolatainak ápolása, továbbfejlesztése, értékeinek megismertetése mindazoknak a támogatóknak a felkutatása révén is, akik egyetértenek a cél fontosságával és saját eszközeikkel hajlandók segíteni azok teljesülését.*”

Szervezet és működés

Petrovics Mária egykori főigazgató-helyettes, alapító döntése nyomán az alapítvány 2012-ben megújult *kuratóriuma*:

- *Kiszl Péter*, a BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetének igazgatója (elnök);¹⁷
- *Szögi László*, az EK leköszönt főigazgatója;
- *Szalay Krisztián*, a GMF Kontrolling Önálló Osztály vezetője (2014 augusztusától a BTK Gazdasági és Üzemeltetési Hivatalának vezetője);
- *Ráday Mihály* Kossuth-díjas filmrendező, operatőr, városvédő;
- *Wohlmuth István*, Belváros-Lipótváros Önkormányzata Kulturális Bizottságának elnöke (2014 őszétől kulturális tanácsnok).

Az alapítvány működésének adminisztratív hátterét – *Szögi László*, majd *Kálóczi Katalin* főigazgató jóvoltából – az EK főigazgatói titkársága biztosítja.

Az alapítvány munkáját számos *önkéntes* segíti, a teljesség igénye nélkül, közülük is ki kell emelnünk a következő kollégákat:

- *Acsai János* (EK Főigazgatói titkárság);

- *Boros Tibor* (ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézet);
- *Galambosné Palcsó Györgyi* (EK Gazdasági és üzemeltetési osztály, 2015 tavaszáig az EK alkalmazásában);
- *Gulyás Katalin* (EK Közönségszolgálati osztály);
- *Herendi Katalin* (EK Főigazgatói titkárság);
- *Knapp Éva* (EK Főigazgatói kabinet);
- *Varga Klára* (EK Informatikai és fejlesztési osztály);
- *Virág Gabriella* (EK Informatikai és fejlesztési osztály).

Főbb adatok:

- Székhely: 1053 Budapest, Ferenciek tere 6.
- Telefonszám: (+36 1) 4116739
- E-mail: alapitvany@lib.elte.hu
- Honlap: www.konyvtar.elte.hu/alapitvany
- Adószám: 18121362-1-41
- Számlaszám: 12010532-00120645-00100003
- Megyei nyilvántartási szám: 9792/2013.
- Országos nyilvántartásbeli azonosító: 609/2006.
- Eljárt bíróság neve: Fővárosi Törvényszék
- Határozat száma: 60048/2006.4

Források és eredmények

Pályázatok

Az alapítvány által az elmúlt esztendőben elnyert és felhasznált *pályázati támogatások* időrendben:

TÁMOP-3.2.4-09/1/KMR-2010-0021

A középiskolások számára kiírt *Így olvasunk mi/ma* pályázat nyertesei részére díjak biztosítása.

Belváros-Lipótváros Önkormányzata (2012)

Régóta fennálló hiányt pótol a könyvtárról megjelentetett 16 oldalas színes, nyomtatottan és elektronikusan is elérhető¹⁸ *kétnyelvű* (magyar és angol) ismertető kiadvány (5. ábra).

NEA-KK-12-SZ-1076

A Ráhangolás Program bevezetése az Egyetemi Könyvtárban című pályázatunk 744 150 Ft támogatást kapott. A projekt révén olyan eredményeket értünk el, amelyek a megváltozott munkaképességű fiatalok képzésével foglalkozó intézményekkel történő együttműködést és az Egyetemi Könyvtár oktató, fejlesztő, segítő, illetve esélyegyenlőséget és akadálymentességet szolgáló tevékenységeit biztosítják.

5. ábra Egyetemi Könyvtár. Kultúrtörténeti gyöngyszem a Belváros szívében című kétnyelvű kiadvány 7. oldala
 Forrás: http://konyvtar.elte.hu/letoltesek/Egyetemi_Konyvtar_fuzet.pdf

Ennek keretében együttműködési megállapodást kötöttünk a *Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Diákotthonnal*. A két intézmény vállalta a hallássérült fiataloknak szóló, hosszú távra tervezett keretrendszer kidolgozását, amellyel a könyvtári munkakörökben történő elhelyezkedésüket segítik. A *Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Nonprofit Közhasznú Kft.* mentora szakmai segítséget nyújtott a pályázat elkészítéséhez.

A három intézmény együttműködésével elkészült a pályázatban vállaltak szerint a *Gyakorlati Hely Program (GYHP)* és a *Munkahely Látogatás Program (MLP)*, melyek keretében öt, hallássérültek által is ellátható könyvtárosi munkakört dolgoztunk ki: könyvkötő, restaurátor, feldolgozó könyvtáros: könyv- és folyóirat-feldolgozó könyvtáros, régi könyv, e-tájékoztató könyvtáros.

A GYHP fő célja, hogy a tanulók megismerjék egy könyvtár működését. Fontos szempont a munka-

vállalásra való felkészítés, a konkrét munkahelyi tapasztalatok szerzése, a munkahelyi beilleszkedés támogatása, a hallássérült fiatalok által betölthető könyvtári munkahelyek feltérképezésének segítése. A program időtartama 20 óra, melynek 65%-a az EK egyes osztályainak bemutatása, a különböző egységekben végzett munkafolyamatok megismerése és összefüggéseinek feltárása. A gyakorlati idő fennmaradó 35%-ában a választott szakmára vonatkozó speciális szakmai tudnivalókat ismerhetik meg a diákok.

A bemutatott öt szakmáról elkészült egy 8 perces rövidfilm, ami a *Nonprofit Médiaközpont Alapítvánnyal* való szerződés-kötés eredményeként valósult meg. A film négy különböző verzióban tekinthető meg: (1) hanggal, (2) hanggal és jelnyelvi tolmácsolással, (3) hanggal és feliratozással, (4) hanggal, jelnyelvi tolmácsolással és felirattal (6. ábra). A pályázatból informatikai eszközöket is beszereztünk, hogy az elkészített filmeket a könyvtár látogatói helyben is megtekinthessék.

6. ábra Az Egyetemi Könyvtár bemutató Hangolódj ránk! című rövidfilm részlete (Franyó Borbála könyvtáros jelnyelvi tolmácsolásával)
Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=cPjUWnO1GDI>

NEA-KK-12-M-1520*

Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2012. évi működési költségeinek támogatására 640 320 Ft-ot ítél meg a Nemzeti Együttműködési Alap (NEA).

Belváros-Lipótváros Önkormányzata (2013)

Az V. kerületi Önkormányzat jóvoltából (150 000 Ft) egy korszerű videokamerával és a hozzá tartozó memóriakártyával örökíthetjük meg rendezvényeinket.

NEA-KK-13-M-1409*

Az alapítvány 2013. évi működési költségeinek támogatására 450 000 Ft-ot biztosított.

NKA és NEA-KK-13-SZ-0141

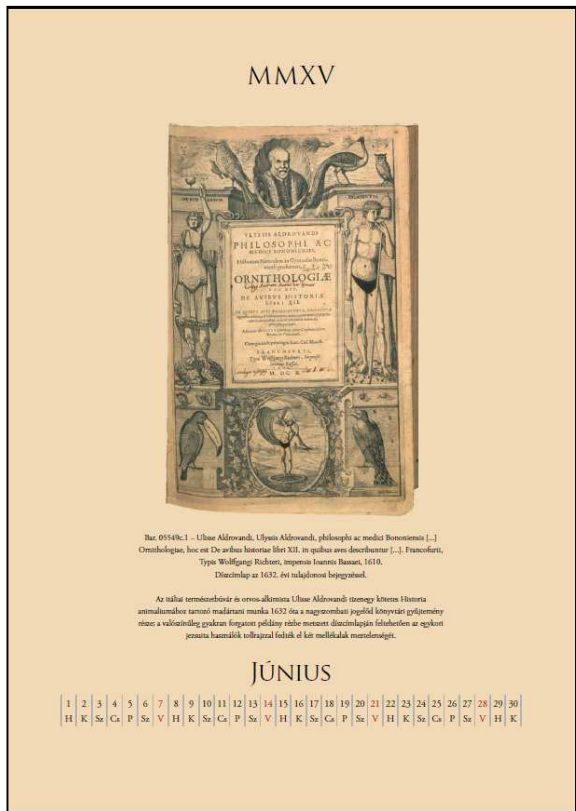
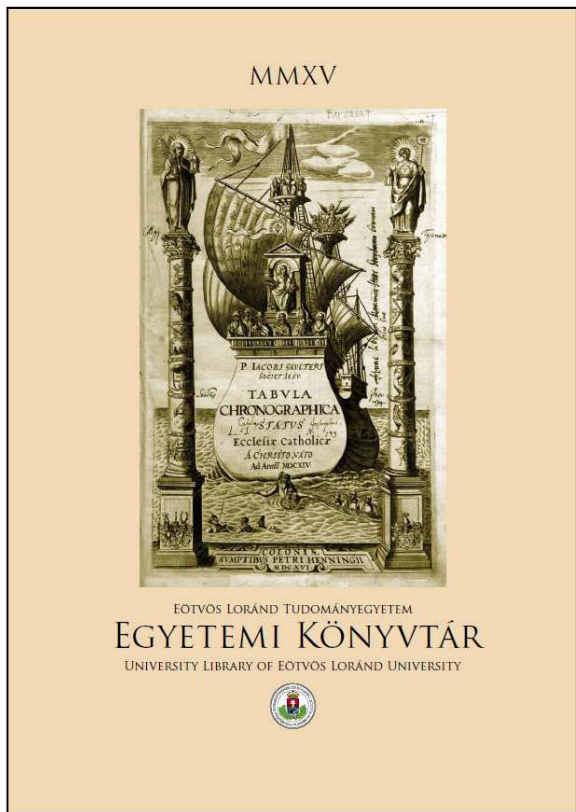
A pályázat lehetőséget teremtett arra, hogy megrendezhessük a Lábass Endre Varázslók pálcája beszélgetéssorozatának 3. évadját.¹⁹ A pályázatnak köszönhetően egyúttal korszerű hangosító berendezéssel szerelhettünk fel az Egyetemi Könyvtár dísztermét. A projekt összköltsége 850 000 Ft volt. A 2013. október 11. – 2014. március 14. közötti időszak vendégei: Sugár János, szobrász; Bátki

János (John Batki) író, vizuális művész, műfordító; Perényi Tamás, építész; Jász Attila, költő; Mándy Ivánné Simon Judit, fül-orr-gégész főorvos, Mándy Iván felesége; Lábás Zoltán, díszlettervező, képzőművész; Jánossy Lajos, újságíró, kritikus; Kósa Judit, Kokas Ignác festőművész felesége; Halas István, fotóművész; Döberei Dénes, táncművész, koreográfus.

NEA-KK-14-M-1342*

2014. évre vonatkozó működési támogatásra 900 000 Ft-ot használhattunk fel, amelyből továbbra is az Egyetemi Könyvtár fejlesztésén dolgozunk.

*A tárgyalt időszak működési támogatásaiból jellemzően a könyvelési, posta, adminisztrációs és egyéb kis összegű működési költségeket, valamint reprezentatív falinaptárak készítését (7. ábra), továbbá laptopok és kisösszegű számítástechnikai eszközök beszerzését (8. ábra), az Egyetemi Könyvtár dolgozóinak képzését (pl. Civil szervezetek felkészítése önkéntesek fogadására) valósítottuk meg.

7. ábra Részlet (címlap és június) az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2015. évi falinaptárából (szerkesztette: Knapp Éva, tipográfia: Vincze Erika)
Forrás: <http://www.konyvtar.elte.hu/sites/default/files/falinaptarlow.pdf>

8. ábra Alapítványi laptop ünnepélyes átadása az Egyetemi Könyvtár számára a 2014. március 5-én rendezett **Hagyományok és kihívások III. című szakmai napon (Kálóczi Katalin és Kiszl Péter)**

Forrás: <https://plus.google.com/photos/110438508107919707009/albums/5989901015103886257/5989901193286373826?banner=pwa&pid=5989901193286373826&oid=110438508107919707009>

Belváros-Lipótváros Önkormányzata (2014)

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata *Újra kinyitja kapuit az Egyetemi Könyvtár* című tervezett rendezvényünket 80 000 Ft-tal, míg a *Rejtőzködő értékek az Egyetemi Könyvtárban – az Egyetemi Könyvtár turisztikai vonzerejének fokozása* témájú beadványunkat 150 000 Ft-tal támogatta. Előbbi a 2015. március 14-én tartott *könyv-örökbefogadási naphoz* járult hozzá (részleteit ld. alább), utóbbi pedig egy nagyképernyős – az épületet és a gyűjtemény bemutatását segítő, valamint az aktuális információkat közvetítő – televízió vásárlásához a könyvtár aulájába.

Wohlmuth István kuratóriumi tag kezdeményezésére az V. kerületi Önkormányzat kábeltelevíziója, a *City TV* a *Városmesék* című sorozat keretében kétrészes műsor készítésével és sugárzásával (9. a., b., c. ábra) fokozta a könyvtári marketinget 2014 tavaszán:

1. *Nemzeti értékeink az Egyetemi Könyvtár állományában*. Közreműködő: Knapp Éva. (2014.

május 27., 19:40, 34 perc) Riporter: *Wohlmuth Klaudia*.²⁰

2. *Az Egyetemi Könyvtár története*. Közreműködők: Kiszl Péter és Szalavár Miklós. (2014. június 3., 19:40, 40 perc) Riporter: *Wohlmuth Klaudia*.²¹

Belváros-Lipótváros Önkormányzata (2015)

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerület Önkormányzata 150 000 Ft támogatást nyújt a 2015. június 20-ra tervezett *Múzeumok Éjszakája* programjának megvalósításához. 300 000 Ft-ot költhetünk *Rejtőzködő értékek az Egyetemi Könyvtárban – az Egyetemi Könyvtár turisztikai vonzerejének fokozása* programunk folytatására, azaz könyvtári marketingre.

Elbírálás alatt álló pályázataink:

NEA-KK-15-M-1920

Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2015. évi *működési* költségeinek támogatása.
Igényelt összeg: 1 430 000 Ft.

9. a., b., c. ábra **Képek a City TV Városmesék című műsorából (Knapp Éva, Szalaváry Miklós és Kiszl Péter)**

Forrás: https://citytv.hu/TV_adas/422-Varosmesek_quotNemzeti_ertekeink_az_Egyetemi_konyvtar_alloman_yabanquot és https://citytv.hu/TV_adas/430-Varosmesek_Az_Egyetemi_Konyvtar_tortenete

NEA-KK-15-SZ-1442

Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2015. évi szakmai programjának támogatása:

- Az önkéntes, valamint a kötelező közösségi szolgálati tevékenység bevezetése az Egyetemi Könyvtár működésébe.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény szerint az érettségi bizonyítvány kiadásához 50 óra közösségi szolgálat teljesítése szükséges, amelyet első alkalommal a 2016. január 1-je után érettségi vizsgára jelentkező tanulóknak kell igazolniuk. Az Egyetemi Könyvtár kiváló pa-

Kiszl P.: Alapítvány a könyvtárért: közgyűteményi ...

raméterekkel rendelkezik mint fogadó intézmény. A szükséges keretek megalkotása után a feladatkörök meghatározásával lehetőséget biztosítunk a diákoknak e szolgálat kreatív, közösségteremtő, eredményorientált elvégzésére. E tevékenységek bevezetéséhez önkéntes munkatársainkat képzésekkel is szeretnénk támogatni: (1) *Önkéntes menedzsment haladóknak* című, PL-5315 lajstromszámú és (2) *Fogadó szervezetek felkészítése iskolai közösségi szolgálat program megvalósítására* című képzés.²²

- *Olvasást népszerűsítő, illetve egyéb kulturális, tudományos rendezvények támogatása, az Egyetemi Könyvtár nem klasszikus könyvtári tevékenységeinek népszerűsítése.*

A rendezvényeken a látogatóknak lehetőségük lesz megismerkedni az Egyetemi Könyvtár működésével, értékeivel. Vezetett épületsétákon vehetnek részt, amelyeket a könyvtár történetét részletesen ismerő szakértők tartanak, így a vendégek olyan ismeretekkel gazdagodhatnak, amelyek segítik a múlt megismerését, formálják magyarságtudatukat és megerősíti bennük a tradíciók ápolását, a hagyományőrzés fontosságát. Ezen kívül betekintést nyerhetnek a könyvrestaurátori munka rejtelmeibe: interaktív módon követhetik nyomon e ritka mesterség fortélyait, azaz, hogy hogyan újulnak meg a kötetek, hogyan hasznosulnak az alapítványi támogatások. A rendezvényeken számos szakmai előadást is tervezünk, így a régi nyomtatványok és kéziratok iránt érdeklődők ismereteit bővítjük. A fiatalabb korosztály számára kézműves foglalkozásokat szervezünk, mellyel az olvasást, a könyvek szeretetét is népszerűsítjük.

Igényelt összeg: 1 380 000 Ft.

Adományok

Az utóbbi időben egyre jelentősebbé válnak a különböző nagyságrendű magán- és céges *adományok*, illetve a *könyv-örökbefogadásokból* származó bevételek, ezúton is köszönjük támogatóinknak:

- *Adonyi Ágnes*
- Anonym 1, 2, 3 stb.
- *Infodok Kft.*
- *László Erzsébet*
- *Mádl Ferenc*
- *Máté András*
- *Patkósné Tóth Zsuzsanna*
- *Vass Anna Johanna*
- *Vincze Erika*

Könyv-örökbefogadás

„Az Egyetemi Könyvtár gyűjteménye 1561 óta folyamatosan bővül. A mintegy 2 milliós állomány állandó állagmegóvásra, konzerválásra és egy része sürgős restaurálásra szorul, ezért az Egyetemi Könyvtár könyv-örökbefogadási programot indított el. A program szerint bárki – magánszemély és jogi személy – örökbe fogadhat könyveket²³ – olvashattuk a 2005-ös ELTE-hírekben. A könyv-örökbefogadási kezdeményezés tehát tíz esztendő múlva tekint vissza. Az első könyvet (*Gratianus Decretum* című 1548-ban, Lyonban nyomtatott művét) Mádl Ferenc akkori köztársasági elnök, akadémikus, az ELTE professzora fogadta örökbe 2005. április 14-én (10. ábra), amikor megnyitotta az újonnan kialakított 16-18. századi könyvgyűjteménynek helyet adó dísztermet (ma nagyolvasó).²⁴ A könyv-örökbefogadás útjára bocsátását így indokolta *Klinghammer István* rektor, későbbi felsőoktatási államtitkár: „E nagy érték őrzése, restaurálása, korszerű eszközökkel való feldolgozása óriási feladat, ami meghaladja egyetemünk lehetőségeit. Úgy véljük, jogosan kérhetjük, hogy ezen értékek megőrzésében vállaljon részt a kulturális kormányzat és lehetőségeihez képest a társadalom is. Ha csak arra gondolunk, hogy e 130 ezer dokumentum több mint fele igen rossz állapotban van és alapos javításra, restaurálásra szorul, akkor láthatjuk, hogy a vállalt feladat bizony túlmutat az egyetem lehetőségein.”²⁵

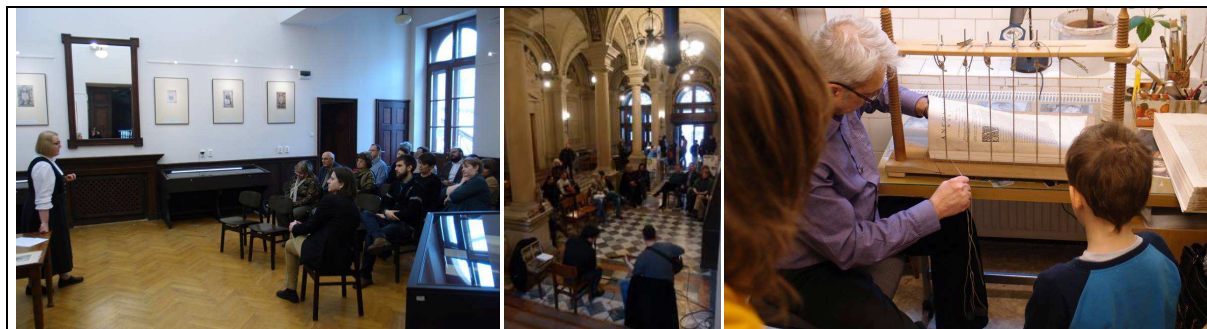
Az ELTE Egyetemi Könyvtár műemlék épületének energetikai korszerűsítése, gépészeti és homlokzati nyílászáró rekonstrukciója (KEOP-2012-5.6.0-EMMI-05) következtében hosszú zárva tartásra (2014. június 16. – 2015. január 5.) kényszerült. 2015. március 14-én, a könyvtár újrainyitása alkalmából – felelevenítve a kezdeményezést – könyv-örökbefogadási napot szerveztünk. A közel 200 000

Ft-os „eredménnyel” zárult napon a könyvtár- és épülettörténeti séta (*Bibor Máté* és *Széles Ágnes*), valamint a restaurátor műhely látogatása (*Szalaváry Miklós*) mellett lehetőség nyílt tudományos előadásokon (*Knapp Éva*: Az *ELTE Egyetemi Könyvtár ősszállományának tizenkét örökbe fogadható kötet* és *Bibor Máté*: *Középkori és kora újkori természet-tudományos könyvek az Egyetemi Könyvtárban*) is részt venni, majd meghallgatni *Pribojszki Mátyás*, szájharmónikás és *Szász Ferenc* gitáros *Grunting Pig* című koncertjét (11. ábra). A tizenkét örökbe fogadásra ajánlott kötetet *Knapp Éva* az alábbiak szerint ismertette (*Szalaváry Miklós* által elkészített állapotleírás alapján restaurálási költségük csökkenő sorrendben 200 000 Ft és 5000 Ft között).²⁶

10. ábra **Első könyv-örökbefogadónk: Mádl Ferenc** köztársasági elnök
Forrás: <http://www.konyvtar.elte.hu/regi/orokbefogadas/madl.jpg>

11. ábra **Mozaikok a 2015. március 14-i könyv-örökbefogadási rendezvényről**

Forrás: <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.835598286475988.1073741858.122214191147738&type=1>

Bar. 02068 – Hai Hagjai Oikumenikai Synodoi Tēs Katholikēs Ekklesias [...] – Conciliorum Generalium Ecclesiae Catholicae Tomus Tertius. Pauli V. Pont. Max. Auctoritate editus. Graeca fere omnia, Latina plera que nunc primum prodeunt, ex antiqui sex exemplaribus omnia diligenter recognita. Romae, Ex Typographia Reverendae Camerae Apostolicae, 1612. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A katolikus egyház általános zsinati dokumentumait tartalmazó sorozat e harmadik kötete Francesco Barberini (1597–1679) kardinális személyes ajándékaként került a nagyszombati jog-előd könyvtár gyűjteményébe és ezt a kötetet az 1632. évi, általunk ismert első katalogizálás óta őrzi a könyvtár.

Ant. 3895 – Martín Antonio Delrío, Syntagma Tragoediae Latinae In tres partes distinctum. Antverpiae, Ex Officina Plantiniana, Apud Viduam, et Ioannem Moretum, 1593–1595. Címlap az 1600. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A spanyol származású németalföldi nyelvzseni jezsuita szerző filológiai jegyzetekkel ellátott antik római tragédiákat tartalmazó művének első kiadását az ELTE Egyetemi Könyvtár vágsellyei (ma Šal'a, Szlovákia) jezsuita jogelőd könyvtárában katalogizálták, a mű több mint négyszáz éve, 1600 óta az állomány része.

Bar. 07503c.1 – Rerum Bohemicarum antiqui scriptores aliquot insignes, partim hactenus incogniti [...] Ex Bibliotheca C. V. Marquardi Freheri, Consilii Palatini. Accedunt eorsim Ioh. Dubravii episcopi Olomucensis Historiae Bohemicae [...]. Hanoviae, Typis Wecheliani apud Claudium Marnium, et heredes Ioannis Aubrii, 1602. Díszcímlap az 1634. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A

Csehországra vonatkozó, különböző szerzőktől származó történeti forrásokot tartalmazó kötet 1634. évi, a nagyszombati egyetem megalapítását egy évvel megelőző, nagyszombati könyvtári állományba vétele bizonyítja, hogy az ekkor még meg sem alapított egyetemen széles kitekintésű oktatói munkát terveztek.

Bar. 05558 – Ulisse Aldrovandi, Quadrupedum omnium bisulcorum Historia. Joannes Cornelius Uterverius Belga colligere incaepit. Thomas Dempsterus Baro a Muresk Scotus perfecte absoluit, Hieronymus Tamburinus in lucem edidit [...] cum indice copiosissimo. Bononiae, Typis Sebastiani Bonomij, impensis Hieronymum Tamburini, 1621. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. Az itáliai orvos és természettudós Aldrovandi 1632-től a könyvtár nagyszombati elődkönyvtárában őrzött rendszerező jellegű zoológiai munkája az egyetem megalapítását követően valószínűleg az oktatás egyik alpművének számított.

Bar. 01453 – Zacharias Lippeloo, Vitae Sanctorum; ex selectissimis et probatissimis orthodoxis patribus, primum quidem per V. P. Zachariam Lippeloo [...] conscriptae; nunc vero [...] recensitae, [...] ex R. P. Ribadeneira [...] locupletatae: Studio et labore V. P. Corneli Grasi [...] Coloniae Agrippinae, Sumptibus Bernardi Gualtheri, 1616. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A szentéletrajzokat tartalmazó négy kötetes mű 1632 óta tartozik az állományhoz, minden valószínűség szerint már a nagyszombati egyetem megalapítására készülve, a teológiai fakultáson tervezett oktatást segítő kötetként szerezték be (12. ábra).

Bar. 01453 – Zacharias Lippeloo, Vitae Sanctorum; ex selectissimis et probatissimis orthodoxis patribus, primum quidem per V. P. Zachariam Lippeloo [...] conscriptae; nunc vero [...] recensitae, [...] ex R. P. Ribadeneira [...] locupletatae: Studio et labore V. P. Cornelii Grasii [...]. Coloniae Agrippinae, Sumptibus Bernardi Gualtheri, 1616. Dicsőmlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel.

A szentéletrajzokat tartalmazó négy kötetes mű 1632 óta tartozik az állományhoz, minden valószínűség szerint már a nagyszombati egyetem megalapítására készülve, a teológiai fakultáson tervezett oktatást segítő kötetként szereztek be.

Állapotleírás

A könyv méretei: 15,5×9×6,5 cm, kb. 1053 oldal

A könyv állapota:
Pergamen kötésű könyv. Mind a kettő tabla lejár a könyvről, a gerinc hiányzik. A könyvtáblák kopott, sérült, hiányos, nagyon piszkos állapotban vannak. A könyv metszésének mind három oldala piszos szintre van festve.
A fűzés 3 db zsinegbordára készült, ami laza, lapok kijárnak. Az első és utolsó ívek sérültek, rongyosak.
A nyomtatvány lapjai foltosak, elszíneződtek.

Restaurálási terv:
Tinta vizsgálat, ha szükséges levédés, ívek szétbontása, tisztítás, sartalánítás. Javítás, kiegészítés. Fűzés az eredeti módon oromszegő varrás. Pergamen kötés készítése az eredeti pergamen tisztítása, konzerválása, és ha lehet visszahelyezése.
A könyvnek sarmentes anyagból tokkészítés, ami a megfelelő tárolást biztosítja.

A restaurálás ára, figyelembe véve a könyv állapotát, az anyagköltséget, és a restaurálásra fordítandó munkaidőt: 130.000 Ft

11/21

12. ábra **Egy örökbe fogadható könyv állapotleírása**
Forrás: http://www.konyvtar.elte.hu/sites/default/files/orokbefogadható_konyvek_.pdf

Bar. 09584 – Ludovicus Crucius [Luis Da Cruz], *Tragicæ, comicæque actiones, a regio artium collegio Societatis Iesu, datae Conimbricæ in publicum theatrum [...] Nunc primum in lucem editæ et sedulo diligenter quere cognitæ. Lugduni, apud Horatium Cardon, (Excusum a Jacobo Roussin), 1605. Díszcímlap az 1628. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A neves spanyol jezsuita drámakötetét először 1628-ban, majd 1632-ben katalogizálták a nagyszombati jezsuita jogelőd könyvtárban, azóta folyamatosan elidegeníthetetlen része az állománynak.*

Ant. 5489 – Pontificale Romanum Clementis VIII. Pont. Max. iussu restitutum atque editum. Romæ Apud Jacobum Lunam, Impensis Leonardi Parasoli et Sociorum, 1595. Címlap az 1601. évi tulajdonosi bejegyzéssel. Az 1601-től az ELTE Egyetemi Könyvtár egyik jogelőd könyvtára (Vágsellye, ma Šal'a, Szlovákia) gyűjteményéhez tartozó római katolikus liturgikus könyv istentiszteleti szövegeket és rituális előírásokat tartalmaz.

Ant. 4936 – Antonio Possevino, *Moscovia. Antverpiæ, Ex Officina Christophori Plantini, 1587. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. Antonio Possevino (1534–1611) itáliai katolikus pap, pápai követ és egyben az első jezsuita, aki egykorúan Moszkvában járt. E művében olvasható híres beszámolója az egykori moszkvai államról, melyet az ELTE Egyetemi Könyvtár nagyszombati jezsuita jogelőd könyvtárának ma is meglévő második kéziratos katalógusa szerint 1632-ben vettek állományba.*

Bar. 05043 – Adamus Contzen, *Politicorum libri decem. [...] Editio secunda auctior. Coloniae Agrippinæ, sumptibus Joannis Kinckii, 1629. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A szerző e legjelentősebb, anti-Macchiavelliánus munkájának második kiadása az ELTE Egyetemi Könyvtár nagyszombati jezsuita jogelőd-könyvtárának korai nyitott, politikai érdeklődését bizonyítja, mivel a mű e példánya 1632 óta tartozik az állományhoz.*

Bar. 05549c.1 – Ulisse Aldrovandi, *Ulyssis Aldrovandi, philosophiæ medicæ Bononiensis [...] Ornithologiæ, hoc est De avibus historiæ libri XII. in quibus aves describuntur [...]. Francofurti, Typis Wolffgangi Richter, impensis Ioannis Bassæi, 1610. Díszcímlap az 1632. évi tulajdonosi bejegyzéssel. Az itáliai természetbúvár és orvosalkimista Ulisse Aldrovandi tizenegy kötetes *Historia animalium*ához tartozó madártani munka*

1632 óta a nagyszombati jogelőd könyvtári gyűjtemény része; a valószínűleg gyakran forgatott példány rézbe metszett díszcímlapján feltehetően az egykori jezsuita használók tollrajzzal fedték el két mellékalak meztelenségét.

Bar. 02227 – Jacques Gaultier, *P. Iacobi Gaultieri Societ. Iesu Tabula chronographica status ecclesiæ catholice a Christonato ad Annum MDCXIV. Coloniae, Sumptibus Petri Henningii, 1616. Díszcímlap az 1628. évi tulajdonosi bejegyzéssel. A Lyonban oktató teológiaprofesszor korokat átfogó, időrendbe rendezett történeti művét először 1628-ban katalogizálták a nagyszombati jezsuita könyvtárban, majd az egyetem megalapítását követően tanárnemzedékek sora forgatta.*

RMK / 58 – Pázmány Péter, *Posonban löt prædikatio [...] azon a napon, mellyen [...] Thordai Iános barát, harmadszor ki öltözött az csuklyából [...]. Musiponiba [Pozsony, typ. Archiepiscopalis], 1610. Címlap az 1617. évi tulajdonosi bejegyzéssel. Az 1610-ben rejtett nyomdahely feltüntetésével megjelent, Magyarországon mindössze két példányban létező prédikációból az egyik példányt – valószínűleg Pázmány Péter gondoskodása révén – 1617 óta őrzi az ELTE Egyetemi Könyvtára a nagyszombati (ma Trnava, Szlovákia) jezsuita jogelőd-könyvtárnak köszönhetően.*

Az esemény rendkívül jelentős *mediavisszhangot* váltott ki:

- Az *M1* közszolgálati televízió *Ma Reggel* című műsora 2015. március 11-én élő, helyszíni közvetítéssel jelentkezett a könyvtárból Kiszl Péter kuratóriumi elnökkel (riporter: Garan Beáta, ld. 13. ábra).²⁷
- Az *ATV* országos televízió 2015. március 12-i *Start Plusz* című műsorában élő stúdióbeszélgetést készítettek Kiszl Péter kuratóriumi elnökkel (riporter: *Mészáros Antónia*, ld. 14. ábra).²⁸
- A *Class FM* országos rádióadón 2015. március 13-án Kálóczi Katalin főigazgatóval sugároztak beharangozó spotot.
- Az *MTI* közleményét²⁹ számos internetes médium (pl. *Origo*,³⁰ *HVG*)³¹ átvette.

A tíz Pázmány relikviára fókuszáló örökbe fogadást³² 2015. május 8-án, az egyetemi *Pázmány Napon* folytatta az alapítvány, ahol a megszokott programok (előadások, épületbejárás, restaurátorműhely megtekintése) mellett sor került a *Hagyományok és kihívások* címet viselő, az Egyetemi Könyvtár és az Egyetemi Könyvtári Szolgálat

szakmai munkájába betekintést nyújtó – alapítványi támogatással készült – kötet bemutatására, amelyben szó esik az EKA tevékenységéről is.³³

13. ábra Részlet az M1 2015. március 11-i Ma Reggel című műsorából (Kiszl Péter)

Forrás: <http://nava.hu/id/2122546>

14. ábra Részlet az ATV 2015. március 12-i Start Plusz című műsorából (Kiszl Péter)

Forrás: <http://nava.hu/id/2125640>

A májusi Pázmány Nap mellett ezentúl minden szeptemberben, a *Kulturális Örökség Napjain* lesz újabb örökbefogadási akció, melyre már a 2015. május 22-i kuratóriumi ülésen elfogadott *támogatói fokozatokat* ajánljuk. Támogatóink részére oklevélet állítunk ki, továbbá nevüket feltüntetjük az alapítvány honlapján és a könyv-örökbefogadókat az online katalógusban is, hacsak ezt kifejezetten nem kérik. A támogatók rendszeres elektronikus értesítést kapnak a könyvtár rendezvényeiről. A jelenleg érvényes támogatói fokozatok:

- Az *Egyetemi Könyvtár támogatója* (50 000 Ft adomány alatt): előzetesen egyeztetett idő-

pontban az örökbefogadott könyvvel kapcsolatos exkluzív bemutatón vehet részt.

- Az *Egyetemi Könyvtár bronz fokozatú támogatója* (50 000 – 200 000 Ft közötti adomány): a fentiekén túl két fő részére örökös ingyen kölcsönzőjegyet és kiállításainkra szóló belépőt kap.
- Az *Egyetemi Könyvtár ezüst fokozatú támogatója* (200 000 – 1 000 000 Ft közötti adomány): a fentiekén túl megkapja az örökbefogadott könyv teljes digitális másolatát, és nevét feltüntetjük az örökbefogadott könyvben.
- Az *Egyetemi Könyvtár arany fokozatú támogatója* (1 000 000 Ft feletti adomány): a fentiekén túl a könyvtár reprezentatív válogatott könyvcsomagját is megkapja, illetve az 5 000 000 Ft feletti adományozók nevét a díszterem márványfalába vésve is megőrökítjük.

SZJA 1%

Közhasznú besorolásunknál fogva említést kell tenni a *személyi jövedelemadó (SZJA) 1%-ból* 2011-ben 62 000 Ft, 2012-ben 102 000 Ft, 2013-ban 63 940 Ft, 2014-ben 81 546 Ft összegekről, melyek igen nagy segítséget jelentenek a napi működés során.

Oktatási szinergiák

Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány (EKA) – tevékenységének hatékonyabbá tétele érdekében – *intenzív együttműködést* folytat az *ELTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Intézetével (KITI)*.³⁴ Ennek hozadéka, hogy 2014 márciusától 2014 májusáig – informatikus könyvtáros mester szakos hallgatók (*Bácsi Fanni Ágnes, Baliga Violetta Lilla, Barton Dávid, Gujzer Zsuzsanna, Peresztegi Krisztina, Szarka Beáta*) bevonásával, a BMA-IKTD-413 *Projektmunka* című gyakorlati foglalkozás részeként – önálló standot helyeztünk el és működtetünk az EK aulájában. A rendhagyó kezdeményezéssel az EKA céljainak népszerűsítését és támogatóinak gyarapodását kívántuk előmozdítani, különösen a személyi jövedelemadó 1%-os felajánlásainak tekintetében.

Az EK és az EKA kiadványait, valamint a hallgatók által készített totót (a helyes kitöltők között egyetemtörténeti köteteket sorsoltak ki), 1%-os szóróanyagokat stb. tartalmazó, *roll-up*-pal (15. ábra) kiegészített promóciós asztal első alkalommal a 2014. március 5-én megtartott – már érintett – *Hagyományok és kihívások III.* című EKSZ szakmai napon debütált, ahol rögtön komoly érdeklő-

Kiszl P.: Alapítvány a könyvtárért: közgyűteményi ...

dés övezte megjelenését. A program keretei között a későbbiekben – egészen 2014. május 13-ig – összesen 66 órányi ügyeleti időt töltött el négy hallgató az EK aulájában, megszólítva az oda betérőket. A személyes jelenléte a hallgatók igyekeztek a könyvtár nyitva tartási idejének olyan periódusaira időzíteni, amikor a legtöbb olvasó fordul meg az épületben, illetve a május 20-i adóbevallási határidőhöz közeledve egyre sűrűsödtek az alkalmak.

A jótékonyág előmozdítása, a támogatói modellek működtetése tehát a jövő könyvtárosainak képzésében is megkerülhetetlen terület. Az EK és az EKA tevékenysége mentén, a 2012/2013. tanév tavaszi félévében is a társadalmi felelősségvállalás (CSR) köré szerveződött az ELTE BTK KITI-ben a Boros Tibor által meghirdetett korábbi *Projektmun-ka* című kurzus. A megvitatott témakörök:

- jogi környezet feltérképezése;

- bevonható partnerintézmények, lehetséges támogatók felkutatása;
- más könyvtárak, közintézmények (versenyár-sak) jó gyakorlatának elemzése;
- forgatókönyv, cselekvési/intézkedési terv készítése;
- kommunikációs terv elemei.

A 2014/2015. tanév tavaszi szemeszterében a *Forrásszerzési, pályázatkészítési műhelymunka* (BMA- IKTD-409) gyakorlaton segítettük úgy az EKA munkáját, hogy nappali tagozatos hallgatóinkat (*Adolf Adrienn, Dudarjev Vitális, Lukoviczki Anna, Petics Mariann, Smuta Regina, Szabó Kata-lin*) megismertettük a civil önkéntesség és a könyvtárak viszonyrendszerével. A Herendi Katalin (EK) és Kiszl Péter (KITI) irányításával, Knapp Éva (EK) régi könyves szakértői közreműködésével zajlott foglalkozás csomópontjai voltak, melyek *portfoli-ókban* is testet öltő eredményeit a jövőben felhasználja a könyvtár:

15. ábra Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány roll-upja

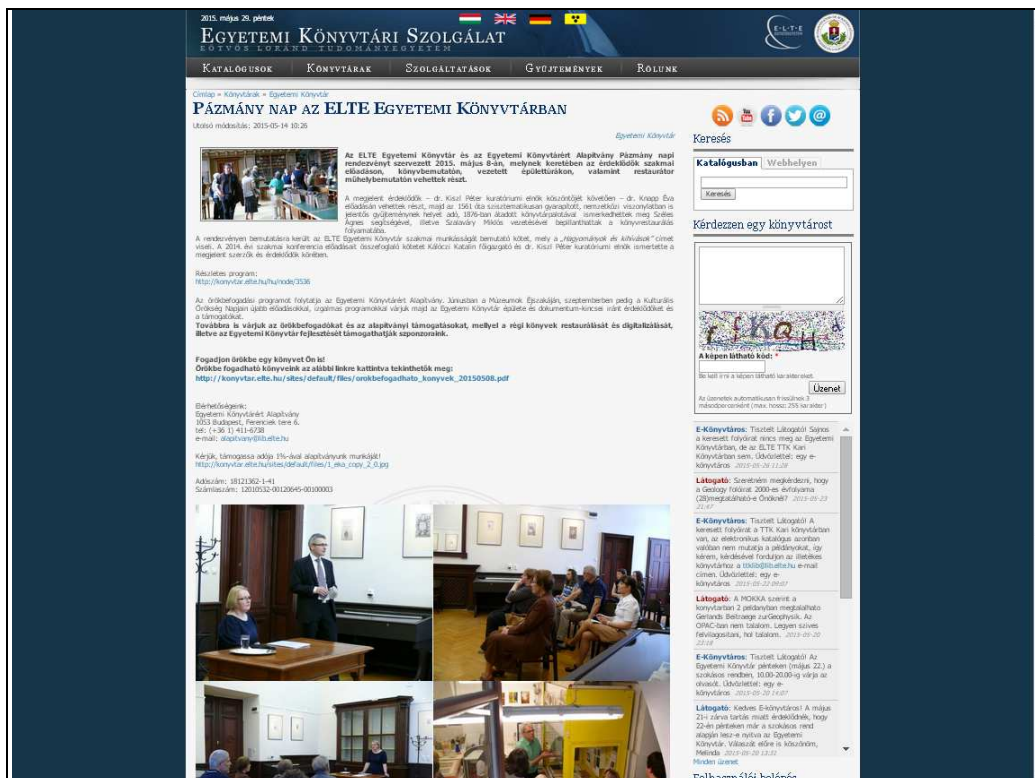
- Jó gyakorlatok gyűjtése: Helyzetkép a hazai és külföldi közgyűjteményi (könyvtár, levéltár, múzeum) fundraising gyakorlatokról.
- Szponzorok gyűjtése: partnerlista készítése Excelben.
- Prospektusok összeállítása: Az EK könyv örökbecsapási programját népszerűsítendő régi kéziratok, nyomtatványok közül válogatás, rövid leírások készítése a kiadványokról, örökbecsapási javaslatok a lehetséges támogató tevékenységi köréhez igazodóan.
- Szponzorok megkeresése, levélírás.
- Pályázati források felderítése.
- SZJA 1%-os felajánlás fokozására kampánytettek.
- Saját terven alapuló projekt (opcionális).

Az elmélet és a gyakorlat összhangját szem előtt tartva, célzott adományból lehetőség nyílik az RDA Toolkit³⁵ előfizetésére, melyet az informatikus könyvtáros alap- és mesterképzés mellett az ELTE könyvtártudományi doktori programja is örömmel fogad, hiszen például Vass Anna Johanna doktorandusz (a MaNDA, a Magyar Nemzeti Digitális Archívum osztályvezetője) kutatási területe egybeesik az új bibliográfiai kezdeményezéssel.

Portál

A közeljövő elkerülhetetlen feladata lesz az alapítvány internetes megjelenésének – a korábban tárgyalt British Library és New York Public Library mintájára történő – megújítása, melyben Virág Gabriella (EK) lesz segítségünkre. Tartalmaink továbbra is az ELTE EKSZ honlapjának (<http://www.konyvtar.elte.hu>) Híreink (16. ábra) és Rólunk menüjéből tölthetők le, azonban a ma látható felületünket jelentősen *átalakítjuk* és az EKA oldalait közvetlenül a *főlapról tesszük elérhetővé*:

- EKA nyitóoldal, ahonnan a törvényi kötelezettségeknek megfelelően letölthetők az éves beszámolók is (<http://konyvtar.elte.hu/web/hu/node/1973>)
- Könyv-örökbecsapási program (<http://konyvtar.elte.hu/hu/node/2558>)
- 1% (<http://konyvtar.elte.hu/hu/node/2566>)
- Alapítványi hírek (<http://konyvtar.elte.hu/hu/node/2557>)
- Kapcsolat (<http://konyvtar.elte.hu/hu/node/2559>).

16. ábra A Pázmány napi alapítványi rendezvényről szóló híradás az Egyetemi Könyvtári Szolgálat honlapján
 Forrás: <http://konyvtar.elte.hu/hu/node/3553>

Internetes megjelenésünk és a már felvonultatott sajtószereléseink mellett, kiemelem Ráday Mihály kuratóriumi tagunk jóvoltából az *Interpress Magazin (IPM)* 2013. októberi számában közölt publikációt (17. ábra), mely az Egyetemi Könyvtár épületével foglalkozik városvédő szemmel.³⁶

A siker: összefogással, lépérről lépésre

Dolgozatomban nemzetközi kitekintéssel igyekeztem rávilágítani a megújult kuratórium működését

felölélő rövid időszak Egyetemi Könyvtárát segítő, szisztematikus alapítványi munkájának – támogatóinknak, illetve önkénteseinek köszönhető – eredményeire (a legfontosabbakat ezek közül a 18. ábra foglalja össze). Tettem ezt abban bízva, hogy a hazai bírósági nyilvántartás szerint a kereken 100 Magyarországon regisztrált könyvtári alapítvány³⁷ munkáját is sikerül használható ötletekkel katalizálnom.

17. ábra Ráday Mihály Egyetemi Könyvtárral foglalkozó közleményének első oldala
Forrás: http://konyvtar.elte.hu/sites/default/files/interpress_raday.pdf

Tárgyi eszközök	Kiadványok	Események	HR-fejlesztés
díszterem hangosítása keverőpulttal videokamera (memóriakártyával, állvánnyal) számítástechnikai berendezések (számítógépek, monitorok, tabletek, kiegészítő perifériák stb.) nagyképernyős televízió	Egyetemi Könyvtár Évkönyvei (XIV-XV. összevont kötet és XVI. kötet) régí könyvek retusálása reprezentatív falinaptárak többnyelvű könyvismerető brosúra szóróanyagok roll-up médiamegjelenések, videofilmek	tematikus kiállítások (pl. Vincze Erika tipográfus) könyvbemutatók (pl. évkönyvek) koncertek (pl. Capella Silentium, La Caffettiera Stioppeta, Tavasz női kar Lábass-beszélgetősorozat Egyetemi Könyvtár rendezvényein való aktív közreműködés (pl. Múzeumok Éjszakája, Kulturális Örökség Napja)	képzések, tanfolyamok finanszírozása és EK dolgozói és önkéntesei számára
Az EKA folyamatos működéséhez szükséges források megteremtése			

18. ábra Az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány 2012-2015. közötti könyvtári támogató tevékenysége

Irodalom és jegyzetek

- ¹ A könyvtárak pénzügyi támogatása: források és konstruktív megoldások keresése. Referálta: Viszocsekne Péteri Éva. Könyvtári Figyelő. 25. évf. 2015. 1. sz. 122. p. [OLOVKO, Svetlana Ivanovna: Finansovaâ podderzka bibliotek: poisk istočnikov i konstruktivnyh rešenij. = Vestnik BAE. 2014. 2. sz. 58-61. p.]
- ² ProQuest LISA: <http://www.proquest.com/products-services/lisa-set-c.html>
- ³ EBSCO LISTA: <https://www.ebscohost.com/academic/library-information-science-and-technology-abstracts>
- ⁴ ALA Library Fundraising: <http://www.ala.org/tools/atoz/fundraising/fundraising>
- ⁵ KISZL Péter: Könyvtárak a közösségért – New Yorkban. = TMT. 61. évf. 2014. 9. sz. 320. p.
- ⁶ Uo. 321. p.
- ⁷ American Trust of British Library: <http://www.atbl.us>
- ⁸ SZÖGI László (történész). = Wikipédia. http://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%B6gi_L%C3%A1szl%C3%B3_%28t%C3%B6rt%C3%A9n%C3%A9sz%29
- ⁹ Dr. SZÖGI László főigazgató búcsúztatása. = Egyetemi Könyvtári Szolgálat honlapja. <http://konyvtar.elte.hu/hu/node/2817>

- ¹⁰ 10 KÁLÓCZI Katalin továbbra is megbízott az ELTE EK élén. = KIT Hírlevél. 2014. január 24.

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=kaloczi_katalin_tovabbra_is_megbizott_az_elte_ek_elen

- ¹¹ ELTE EKSZ SZMSZ 1. § (3): http://www.elte.hu/file/ELTE_SZMSZ_8mell.pdf
- ¹² ELTE EK SZMSZ 2. §.: http://www.elte.hu/file/ELTE_SZMSZ_4dmell.pdf
- ¹³ ELTE SZMSZ 106. §.: http://www.elte.hu/file/ELTE_SZMSZ_1.pdf
- ¹⁴ „Az előterjesztés során Mezey Barna rektor jelezte, hogy a rektorhelyettesi feladatmegosztás visszatér a korábbi hagyományokhoz azzal, hogy a kommunikációs és közkapcsolati feladatokat más formában Fábri György rektorhelyettes úr viszi tovább azzal, hogy feladatai kiegészülnek az Nftv. módosítása alapján kialakítandó tudásközpont létrehozásának előkészítésével” – részlet a 2014. július 21-én tartott szenátusi ülés jegyzőkönyvéből (<http://www.elte.hu/file/szen140721.pdf>), továbbá a 14/2014. (VIII. 1.) számú rektori utasítás az Egyetemi Kommunikációs- és Tudásközpont kialakításáért és az egyetemi kommunikáció fejlesztéséért felelős főigazgató hatásköréről és feladatairól (http://www.elte.hu/file/ru_2014_14.pdf). A dolgozat írásának időpontjában az egyetemen már nem létezik az említett főigazgatói pozíció, a tudásközpont pedig a következők szerint jelenik meg a 2015 tavaszától hatályos Szervezeti és működési szabályzatban: 29. §. (2) „Az Egyetemen

nemzetközi, vagy más együttműködési szerződés, illetve pályázat alapján innovációs park, technológiai központ, inkubációs ház, kooperatív kutatási központ és regionális egyetemi tudásközpont működhet.” (http://www.elte.hu/file/ELTE_SZMSZ_1.pdf)

- ¹⁵ KISZL Péter: Pályázat az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtára főigazgatói munkakörének betöltésére. 2013-2018. Azonosító: ELTE/7416. Budapest, 2013. augusztus. 18. p.
- ¹⁶ Az adatokat Kálóczi Katalin főigazgató szíves tájékoztatása és engedélye alapján teszem közzé.
- ¹⁷ KISZL Péter főigazgatói pályázatában megfogalmazott célja, hogy „az Egyetem könyvtári rendszerének ékköve, az Egyetemi Könyvtár integrált közgyűjteményként (könyvtári, múzeumi és levéltári szerepben egyaránt) multifunkciós szolgáltatásaival – kihasználva épületéből és annak elhelyezkedéséből fakadó előnyeit – nyüzsgő és folyamatosan lüktető, kampuszokon átívelő, belvárosi közösségi helyé, kulturális, idegenforgalmi központtá és oktatói-hallgatói centrummá váljon. Hagyományosan megtartva, de jelentősen modernizálva régi könyves állományából eredő kutatókönyvtári és értékközvetítő jellegét, szervezve és koordinálva az Egyetemi Könyvtári Szolgálat működését, kielégítve a karok vonatkozó igényeit, bizonyítva tudásközpontként kiemelkedő hasznosságát, fokozva az Egyetem versenyképességét.” (22-23. p.)
- ¹⁸ Egyetemi Könyvtár. Kultúrtörténeti gyöngyszem a Belváros szívében. = University Library. A Jewel Box of Hungarian Culture History in the Heart of City. Budapest, Egyetemi Könyvtárért Alapítvány. 2012. 16 p. http://konyvtar.elte.hu/letoltesek/Egyetemi_Konyvtar_fuzet.pdf
- ¹⁹ A rendezvény előtörténete: Az Egyetemi Könyvtárban 2011. május 24. – június 28. között Varázslók pálcája - Lábass Endre (a Könyvtár fantomja) tudós és művész barátait kérdezi címmel került sor egy 6 alkalomból álló beszélgetéssorozatra, melyet Lábass Endre, az Egyetemi Könyvtárral évtizedek óta szoros kapcsolatban álló festőművész-író folytatott művész és tudós barátaival. A programsorozat a TÁMOP 3.2.4/09/1-KMR-2010-0021 Az ELTE könyvtár rendszerének komplex fejlesztése a könyvtárhasználat megkönnyítése érdekében projekt olvasásnépszerűsítésre vonatkozó programpontjának keretében valósult meg. A célközönség a könyvtár olvasóin túl az irodalom és művészetek iránt érdeklődő szélesebb közönség volt. Ennek a 2011-es beszélgetéssorozatnak hat meghívott vendége Györe Balázs író; Szörényi László irodalomtörténész; Bíró Dániel egyiptológus, műfordító; Perczel Anna építész; Beer Iván, vallástörténész és Hadik András művészettörténész voltak.
- A beszélgetéssorozat folytatódott intézményünkben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával és 2012. október 15. – 2013. március 1. között megvalósítottuk a 2. évadot is. Akkor meghívott vendégeink vol-

tak (a rendezvények sorrendjében): Várnagy Tibor, képzőművész; Villányi László, József Attila-díjas költő; Ertsey Attila, építész; Kathy-Horváth Lajos, hegedűművész, zeneszerző; Pünkösti Árpád, író, újságíró, szociológus; Fogarassy Miklós, író, könyvtáros és műkritikus; Nagy József, táncművész és koreográfus; Tolnai Ottó, Kossuth-díjas vajdasági költő, író, műkritikus és műfordító.

A beszélgetések házigazdája a 2011-ben József Attila díjjal kitüntetett Lábass Endre 1982-ben végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán, mesterei Kokas Ignác, Dienes Gábor voltak. Álmodat, szellemeket megjelenítő festményeivel számos egyéni, illetve csoportos kiállításon szerepelt, művei több közgyűjteményben is helyet kaptak. Irodalmi műveit és számos kiállításon szereplő fotóit áthatja a főváros tárgyi és humán értékei iránti érzékeny kötődés, amit 1994-ben Budapestért-díjjal ismert el a főváros. Hosszú ideje jelennek meg brit irodalomtörténeti publikációi, ezen kívül számos különleges kulturális esemény (Házszínház, Brit olvasónaplók a Füst-antikváriumban) szervezője.

- ²⁰ Nemzeti értékeink az Egyetemi Könyvtár állományában. City TV. 2014. május 27. https://citytv.hu/TV_adas/422-Varosmesek_quotNemzeti_ertekeink_az_Egyetemi_konyvtar_allomanyaban_quot
- ²¹ Az Egyetemi Könyvtár története. City TV. 2014. június 3. https://citytv.hu/TV_adas/430-Varosmesek_Az_Egyetemi_Konyvtar_tortenete
- ²² Az EKA 2015 tavaszán a közérdekű önkéntes foglalkoztatása révén járó kedvezmények igénybe vételéhez elindította regisztrációját az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) Esélyteremtési Főosztály fogadó szervezeti nyilvántartásába.
- ²³ Könyv-örökbefogadási program az Egyetemi Könyvtárban: <http://www.elte.hu/hir?id=NW-348>
- ²⁴ Könyv-örökbefogadási program az Egyetemi Könyvtárban: <http://www.elte.hu/hir?id=NW-475>
- ²⁵ Könyv-örökbefogadási program az Egyetemi Könyvtárban: <http://www.elte.hu/hir?id=NW-348>
- ²⁶ Örökbe fogadható könyvek az Egyetemi Könyvtárban Összeállította: Knapp Éva főtanácsos. Az állapotleírásokat készítette: Szalaváry Miklós restaurátor. Készült: 2015. március 10. 21 p. http://www.konyvtar.elte.hu/sites/default/files/orokbepogadható_könyvek_.pdf
- ²⁷ Nemzeti Audiovizuális Archívum: <http://nava.hu/id/2122546>
- ²⁸ Nemzeti Audiovizuális Archívum: <http://nava.hu/id/2125640>

- ²⁹ Könyveket lehet örökbefogadni szombaton az Egyetemi Könyvtárban. 2015. március 12. Budapest, 2015. március 12. (MTI)
- ³⁰ Könyveket fogadhatunk örökbe:
<http://www.origo.hu/kultura/20150312-konyveket-fogadhatunk-orokbe.html>
- ³¹ Fogadjon örökbe könyveket!
http://hvg.hu/kultura/20150312_Fogadjon_orokbe_konyveket
- ³² Örökbe fogadható Pázmány relikviák az Egyetemi Könyvtárban Összeállította: Knapp Éva főtanácsos. Az állapotleírásokat készítette: Szalaváry Miklós restaurátor Készült: 2015. április 29. 12 p.
http://konyvtar.elte.hu/sites/default/files/orokbefogad_hato_konyvek_20150508.pdf
- ³³ Külső források bevonása az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában. = Knapp Éva, Vajda Zsuzsanna (szerk.) Hagyományok és kihívások: 2014. Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár. 2015. 9-20. p. ISSN 2416-0180
- ³⁴ Az ELTE EK és a BTK KITI szakmai együttműködésének koncepcionális összefoglalását, illetve egyes részterületeinek bemutatását ld. a TMT 2014. évi nyári tematikus számában:
Kiszl Péter: Könyvtártudomány elméletben és gyakorlatban – intézményi együttműködés az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. = TMT. 61. évf. 2014. 7-8. sz. 251-266. p.

Boda Gáborné Köntös Nelli: Önértékelés gombnyomásra: a CAF online rendszer könyvtári adaptálásának lehetőségei. = TMT. 61. évf. 2014. 7-8. sz. 267-274. p.

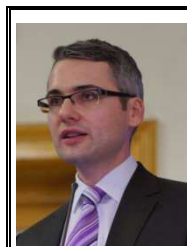
Fodor János: A megosztó hivatás. Könyvtári jelenlét a Facebook közösségi oldalon 2013/2014-ben. = TMT. 61. évf. 2014. 7-8. sz. 275-294. p.

³⁵ RDA Toolkit: <http://www.rdatoolkit.org>

³⁶ RÁDAY Mihály: Az Egyetemi Könyvtár. Házak nyilvános titkai. = Interpress Magazin (IPM). 33. évf. 2013. 10. sz. 108-113. p.

³⁷ Civil szervezetek névjegyzéke:
<http://birosag.hu/allampolgaroknak/civil-szervezetek/civil-szervezetek-nevjegyzeke-kereses>

Az elektronikus dokumentumok letöltési ideje: 2015. május 29.

Kiszl Péter

habilitált egyetemi docens,
az ELTE BTK Könyvtár- és
Információtudományi Intézetének
igazgatója, Információtudományi
Tanszékének és Könyvtártudományi
doktori programjának vezetője
E-mail: kiszl.peter@btk.elte.hu

A belső ellenőrzéseket támadják az Apple dolgozói

A társaság több munkatársa elégedetlen a bánásmóddal, megalázzák őket a vásárlók előtt és ebédszünetben sincs nyugtuk.

Legalább két beosztott közvetlenül *Tim Cook* vezérigazgatónak jelezte e-mailben az észrevételeit. Leginkább azt kifogásolták, hogy az Apple üzleteiben megalázó módon ellenőrzik őket és a táskáikat. Az intézkedésekre azért kerül sor, hogy elriasszák a tolvajokat – ez derült ki azokból az e-mailekből, amelyek egy a társaság ellen benyújtott beadvány kapcsán váltak ismertté.

Az egyik alkalmazott már 2012-ben azt írta Cooknak egy elektronikus levélben, hogy az óriáscég menedzserei a régi dolgozókat is bűnözőként kezelik. A gyártó ezzel azt a látszatot kelti, hogy nem bízik a saját embereiben. Szintén megalázó, hogy az ellenőrzésekre gyakran a döbbsé vásárlók előtt kerül sor. Az illető éppen ezért azt követelte, hogy minden munkatársat ugyanolyan tisztelettel bánjanak, mint ahogyan az ügyfeleket is kezelik.

Az ilyen és hasonló ügyek miatt többen beperelték a vállalatot, a beadványt egy kaliforniai bírósághoz nyújtották be, az első meghallgatás július másodikán lesz. Ezzel azt akarták elérni, hogy minden érintett beosztottat kárpótoljanak azért a kiesett időért, amelyet az ellenőrzések miatt veszítettek el. Gyakran a rövid ebédszünetek idején kerül sor az ellenőrzésekre. Cook a mostani e-mail elolvasása után egyébként azt kérdezte az illetékes értékesítési és személyzeti vezetőtől, hogy: „Ez igaz?” A válasz nem derült ki a bírósági dokumentumokból.

Nem csupán az Amerikai Egyesült Államokból érkeztek panaszok, hanem Pekingből is. Egy 2013-as e-mailben az egyik alkalmazott arról tájékoztatta Cookot és számos más menedzsert, hogy úgy bánnak velük, mint ahogy az állatokkal és a tolvajokkal szoktak. *Denise Young Smith*, az Apple személyzeti ügyekért felelős alelnöke szerint még ha elrettentő célúak is ezek az intézkedések, akkor is intelligensebb és tiszteletesebb módon kellene végrehajtani azokat.

A konszern rendkívül komolyan veszi a belső ellenőrzéseket, így akarja megelőzni és felderíteni a kiszivárogtatásokat, valamint megtalálni a vétkezes munkatársakat. A Worldwide Loyalty Team nevű belső részleg titkosszolgálati módszereket alkalmaz. Minden a vizsgálatban részt vevő személynek beleegyező nyilatkozatot kell tennie, aki erre nem hajlandó, azt helyben kirúgják.

/Forrás: <https://sg.hu/cikkek/112942/a-belső-ellenorzeseket-tamadjak-az-apple-dolgozoi/>

(B. Bné)